

Lokalitetstilgang, behov og ringvirkninger

Årssamling Nordnorsk Nord Havbrukslag
9. Januar 2014

Roy Robertsen og Otto Andreassen

Store ambisjoner for havbruksnæringen

Forrige regjering:

"Norge skal være verdens fremste sjømatnasjon"

Ny regjering:

"Regjeringen vil følge opp visjonen om en flerdobling av verdiskapingen i næringen de neste tiårene.."

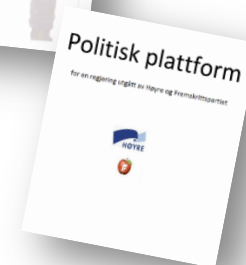
"Jeg kaller laksen Norges Ikea. Oppdrett er en fantastisk næring." (Erna Solberg).

FHL:

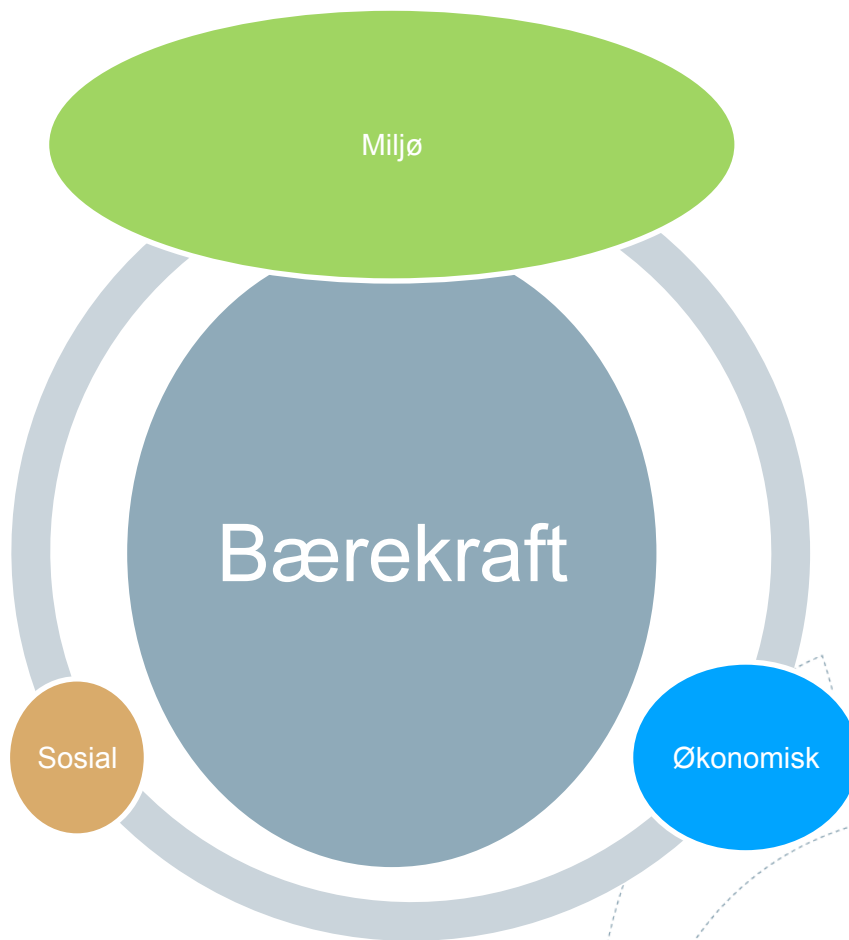
- 2,7 millioner tonn laks og ørret i 2025 (FHL)

NTVA, DKNVS, SINTEF:

- 5 millioner tonn laks og ørret i 2050

Forutsetning – tilgang på produksjonsareal langs kysten

Havbruksnæringens lokalitetstilgang begrenses

- **Biofysiske forhold**
- **Andre bruks- og verneinteresser**
- **Skjerpede statlige regimer**
 - Dokumentasjon og forundersøkelser
 - Naturmangfoldlov, vannforskrift, matlov, akvakulturlov, etc.
 - Konsekvensutredninger
 - Økosystemforvaltning
- **Manglende helhetlig planlegging?**
- **Variierende kommunal motivasjon og tilrettelegging?**

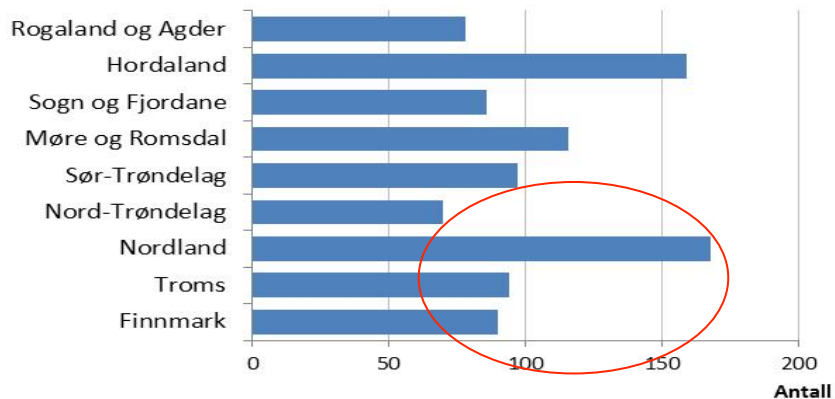
Hvilken og hvem sin kunnskap vektlegges ved lokalitetsdisponeringer?

- **Naturmiljø**
 - Virkning på villfisk og biologisk mangfold
 - Utslipp og resipientpåvirkning
 - Fór og ressursbruk
- **Andre interesser**
 - Fiskeri
 - Vern og naturmiljø
 - Transport og farleder
 - Fritidsinteresser
- **Positive effekter**
 - Samfunn
 - Miljø

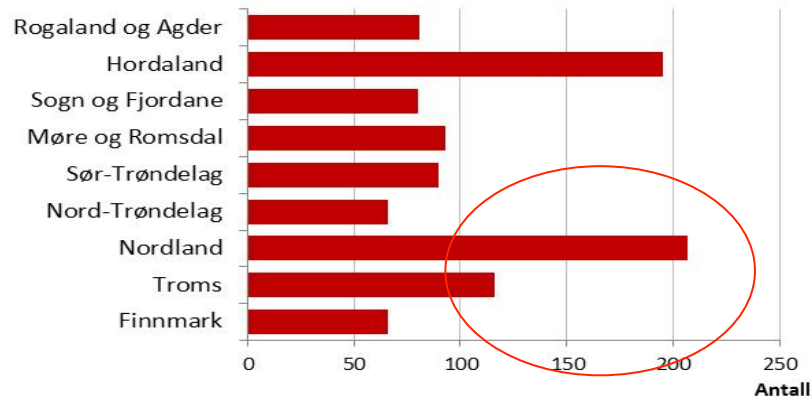

Legges vitenskapelig dokumentasjon om konsekvenser og effekter av havbruk til grunn?

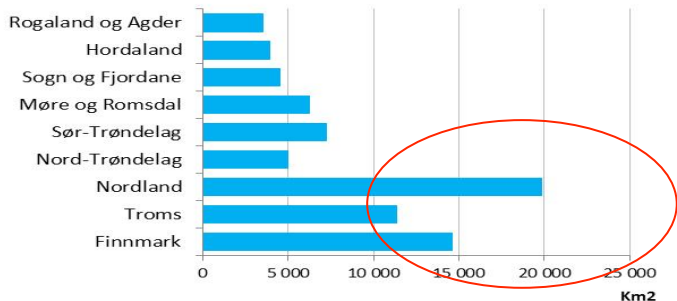
Konsesjoner

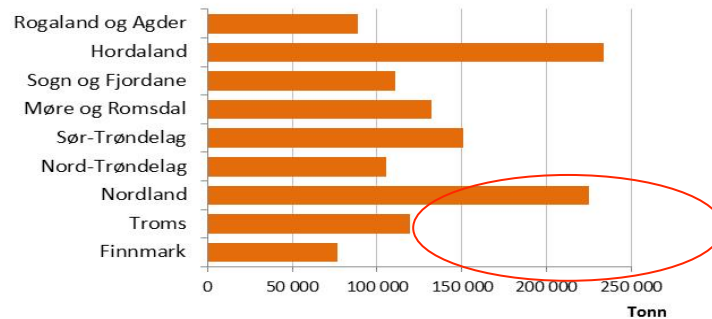
Lokaliteter

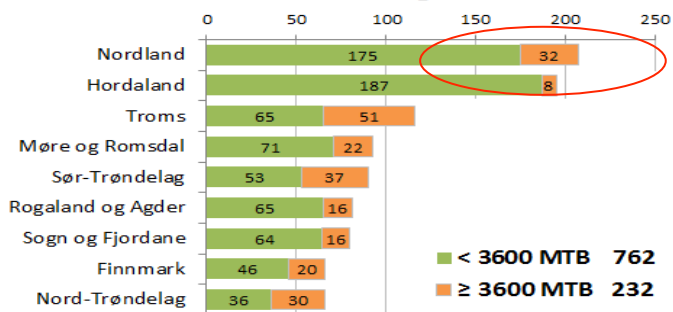
Sjøareal

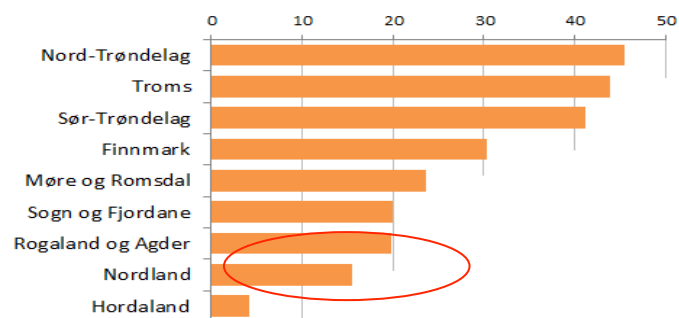
Uttak av laks og ørret

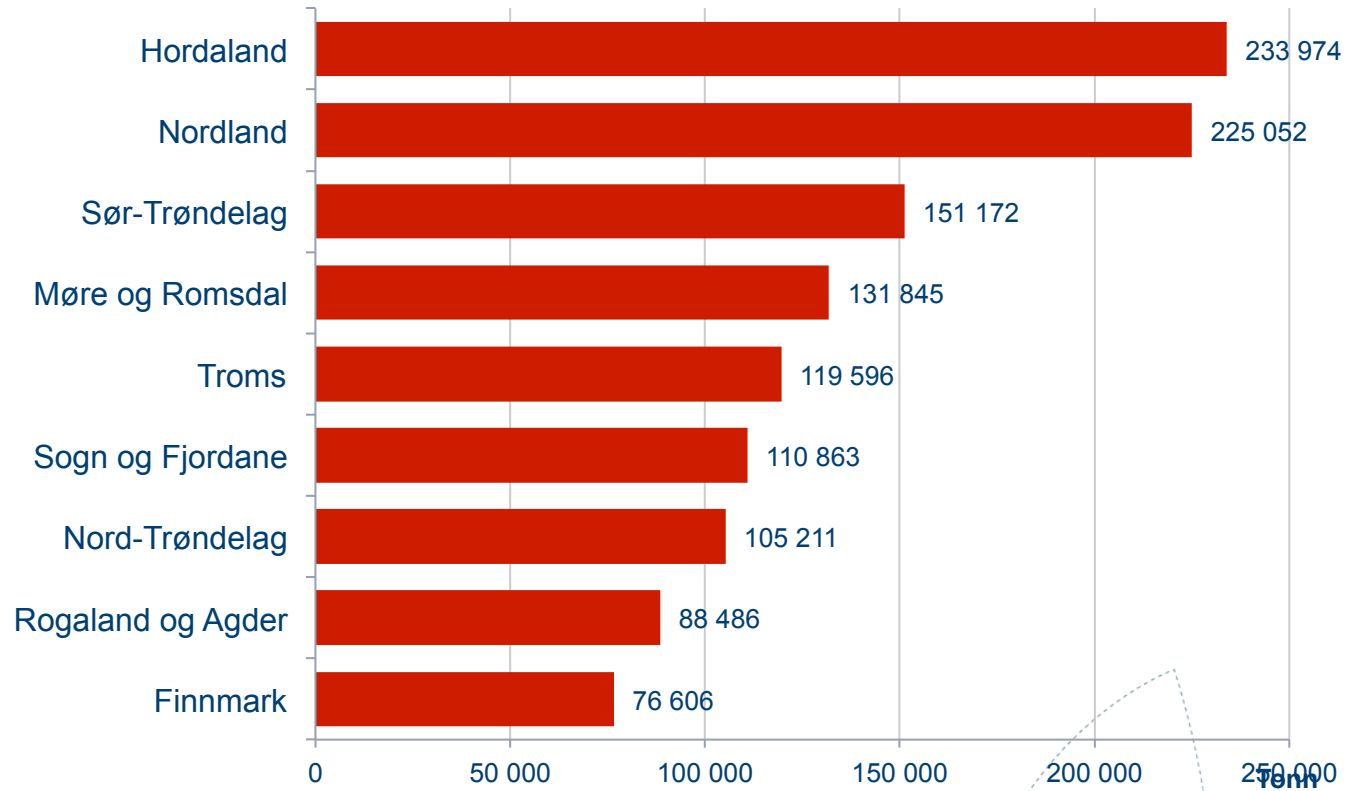
Antall lokaliteter over og under 3600 MTB

Andel lokaliteter ≥ 3600 MTB

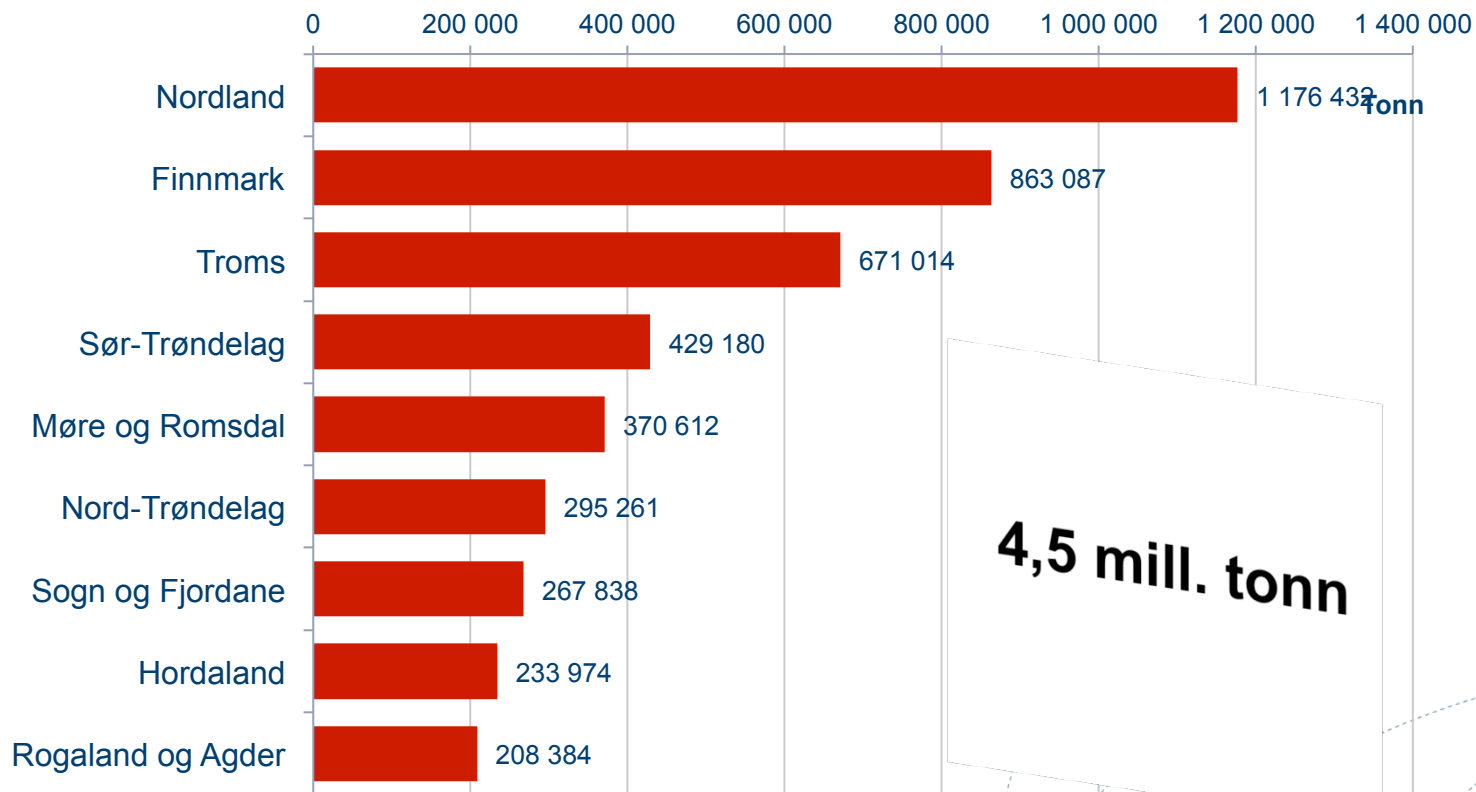

Uttak av laks og ørret

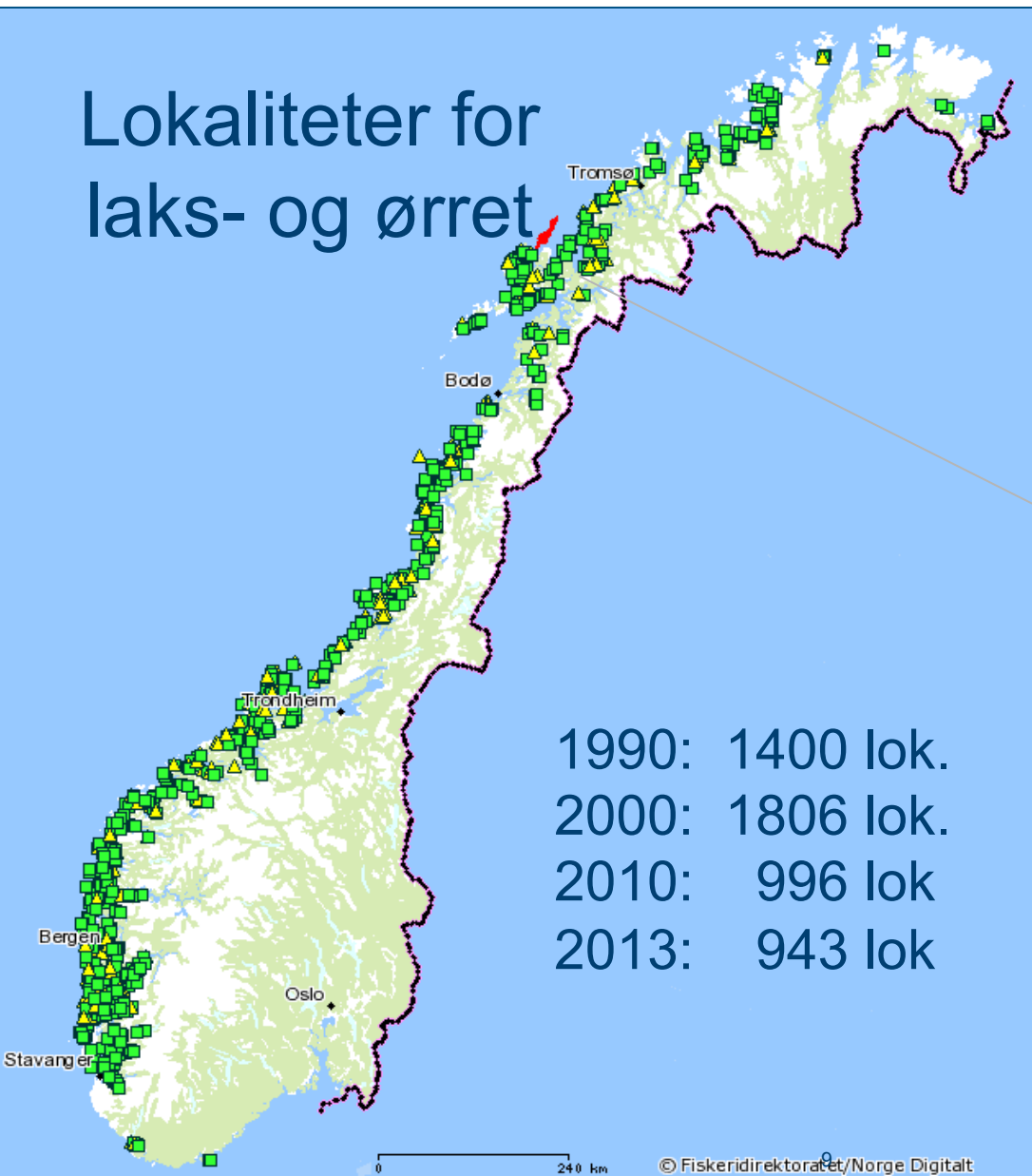
Potensiale for uttak av laks og ørret

Forutsatt samme uttak pr sjøareal som i Hordaland

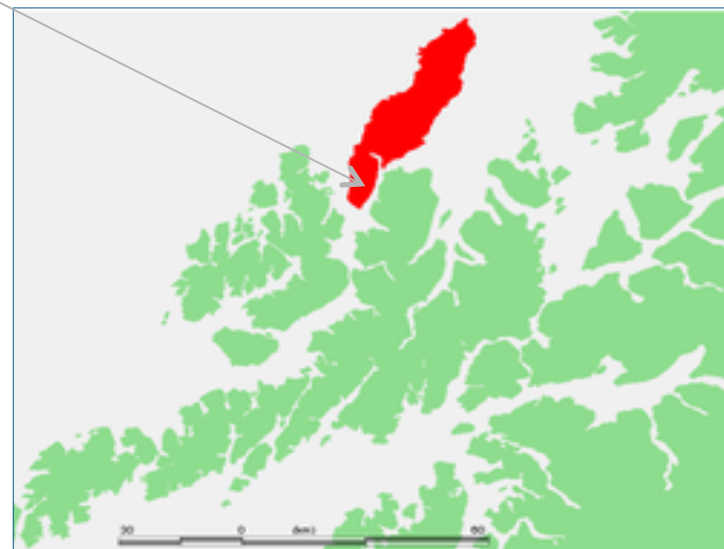
Har havbruksnæringen et arealproblem ?

Lokaliteter for
laks- og ørret

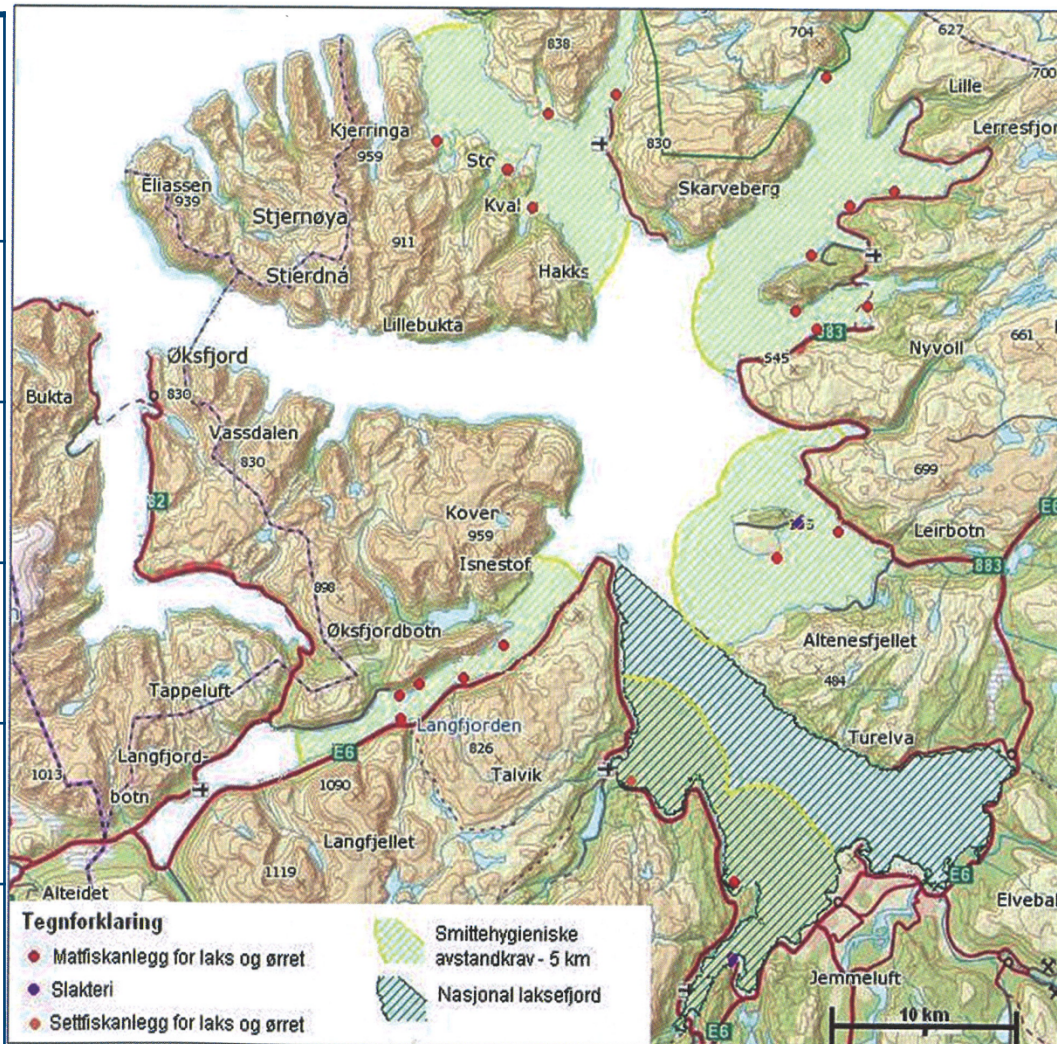
Fysisk arealbeslag

Havoverflate	59 km ²
Inkl. ferdselsforbud	82 km ²
Inkl. fiskeforbud	194 km ²
Sjøbunn	420 km ²

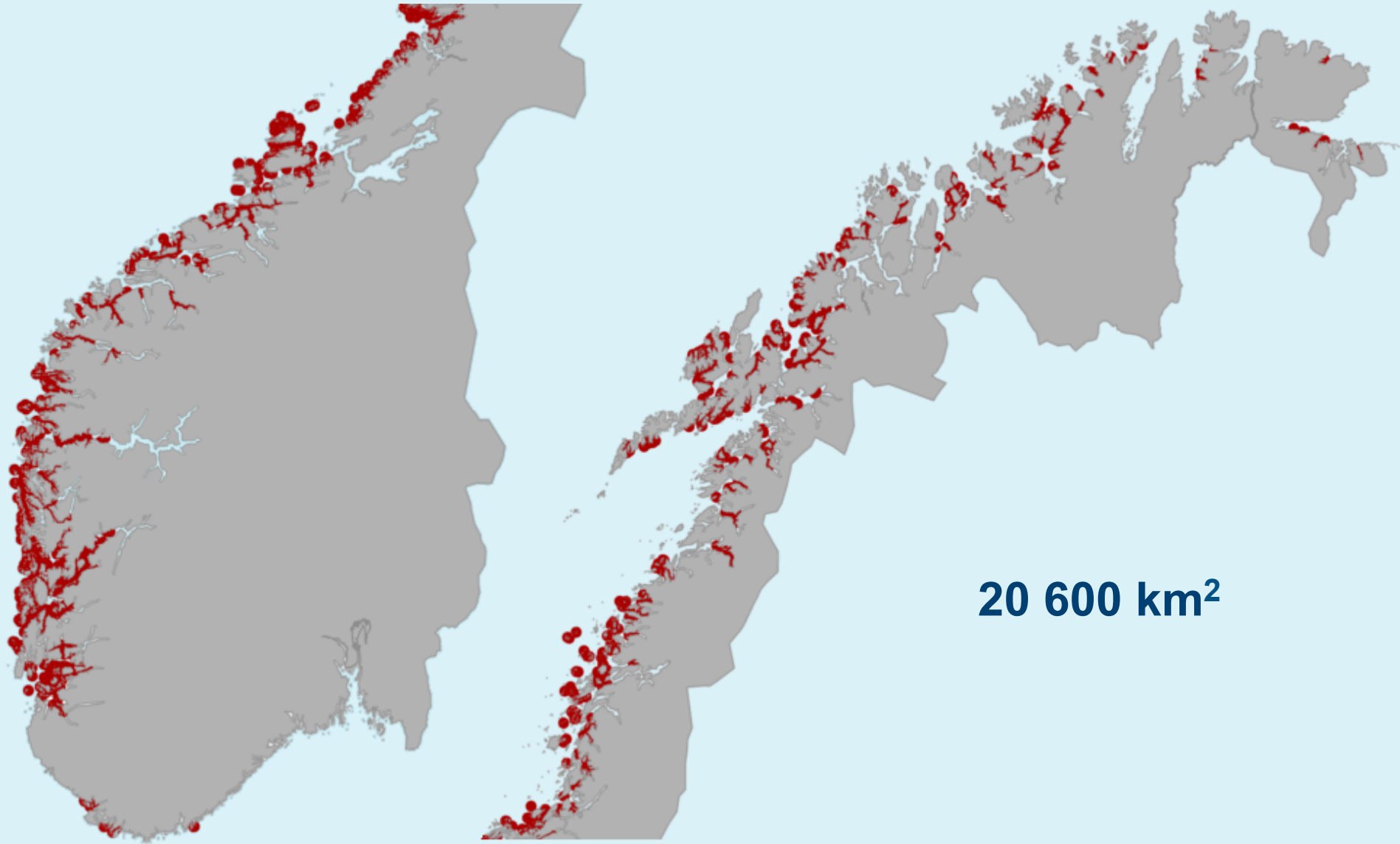
Næringens avstandskrav begrenser arealtilgangen - Alta

Oppdrettsrelatert arealbeslag	Km ²	% av sjøareal
Anleggsareal i overflate	1,04	0,14
Smittehygieniske soner	345	48
Nasjonal laksefjord (NLF)	175	24
Smittesoner og NLF	455*	63
Samla sjøareal, Alta	724	

(* Overlappende areal)

Arealbeslag med avstandskrav på 5 km

Lokalitetstilgang for havbruk

Nytt FHF prosjekt 900911 om havbruksnæringens behov for egnede lokaliteter

Nofima, Sintef Fiskeri og Havbruk, UITØ/Norges Fiskerihøgskole og Bygdeforskning

Arbeidspakker

1. Kartlegging av ønsket og tilgjengelig lokaliteter for havbruk

Ansvarlig partner: Sintef Fiskeri- og Havbruk

Deltakende partnere: Sintef Fiskeri- og Havbruk, Bygdeforskning og Nofima

2. Juridiske og samfunnsfaglige utfordringer for havbruksnæringens lokalitetstilgang

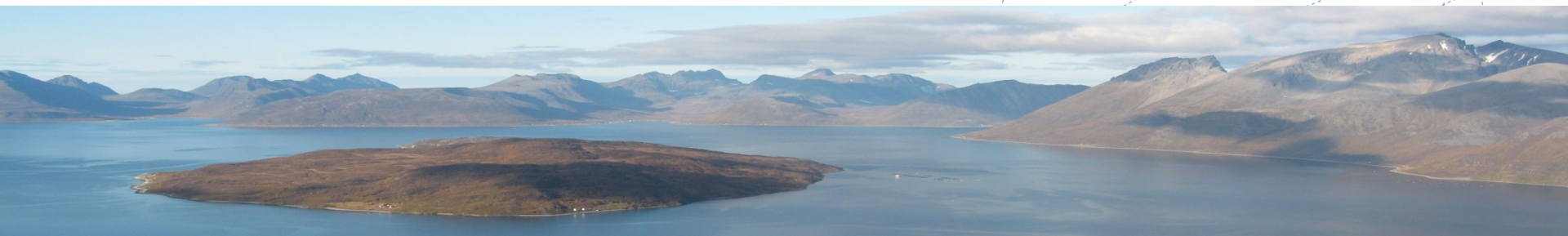
Ansvarlig partner: UiTø /Norges fiskerihøgskole

Deltakende partnere: UiTø/ Norges fiskerihøgskole, Nofima

3. Lokalitetstilgang relatert til kommunal vilje og evne til å avsette lokalitetsressurser til havbruksnæringen

Ansvarlig partner: Nofima

Deltakende partnere: Nofima

Viktige momenter

- Næringen peker helt klart på at bedre lokalitetstilgang er flaskehalsen for videre vekst
- Næringen ønsker tilgang til lokaliteter i alle deler av kystsonen
- Det er regionale variasjoner i både lokalitetsønsker, -tilgang og -utfordringer
- Manglende samordning i forvaltningen og for stort rom for personavhengige beslutninger om lokalitetsdisponeringer oppfattes som en flaskehals

- Veterinære avstandskrav innebærer en av de mest betydningsfulle lokalitetsutfordringene
- Næringens stiller spørsmål om det vitenskapelige kunnskapsgrunnlaget for beslutninger om lokalitetstilgang, og mener før-var prinsippet trekkes for langt
- Mangel på kunnskap om næringens positive ringvirkninger oppfattes av næringsaktørene til å vanskeliggjøre lokalitetstilgangen
- Kunnskap om optimal lokalitetsstruktur og samordnet drift fremstår som mangelvare ved lokalitetsbeslutninger

Hva trengs for å 3 doble produksjonen (nordnorge)?

- Avhengig av å finne de **gode** lokaliteter. **Få tilgang** til dette. Dobbelt areal kan 3 doble produksjonen
- Djupere, mer eksponert – større anlegg.
- Kvalitet betyr mer enn kvadratmeter
- Klassifisering av bæreevne på dagens lokaliteter. I snitt kan man øke produksjonen med 30 %. Med bedre driftssyklus kan man øke produksjonen ved flytting. Dog må man nok ta høyde for en dobling av arealbehov

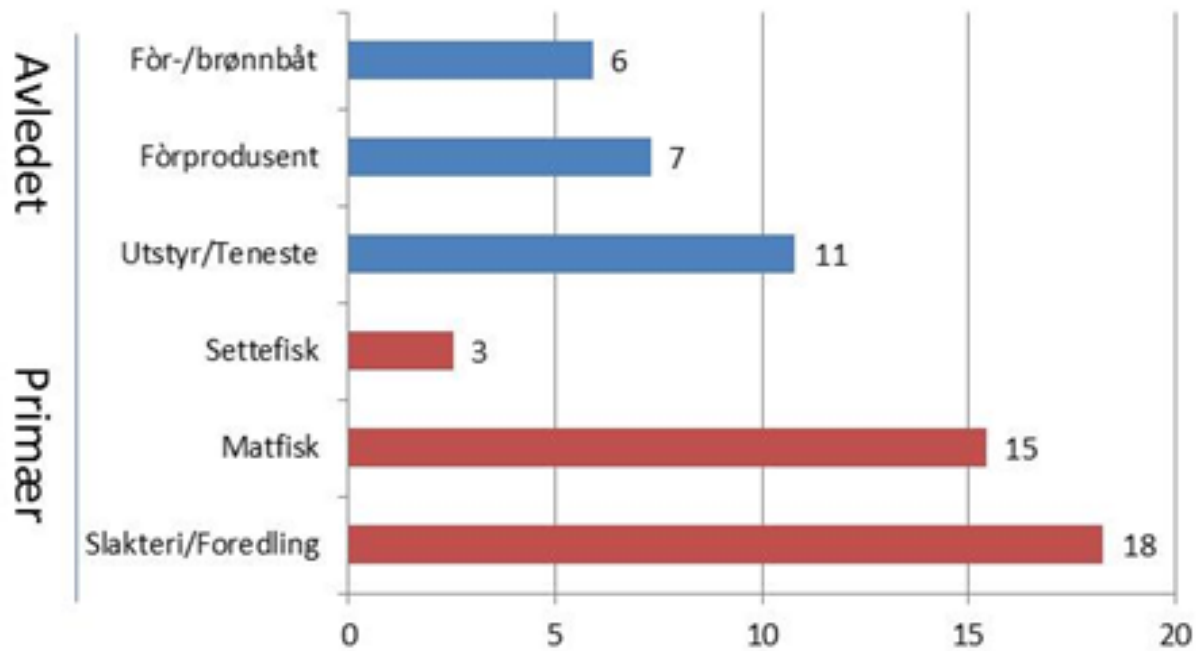
- Svinn kan reduseres, men det er størst i utsettingsfasen av smolt. Svak smolt kommer inn i svinn statistikken, men det er på en måte feil.
- I noen områder finner man ikke plass rundt seg som gjør det mulig å få en 3-dobling i areal.
- Påstander i tidligere tider om begrensninger i størrelse (Eks 3000 tonn) som man før trodde var en begrensning – men dette gjelder nok ikke. Lokaliteter viser seg å ha større bæreevne.
- Strømmodeller er viktig ift plassering av lokaliteter og samkjøring av årganger
- Tror ikke på mærteknologi i offshoreoppdrett
- Dagens teknologi kan trekkes lenger ut, mer eksponert.

Havbruk er som Isfjell det meste foregår under vann og man ser ikke så lett «verdiene» som skapes på en lokalitet

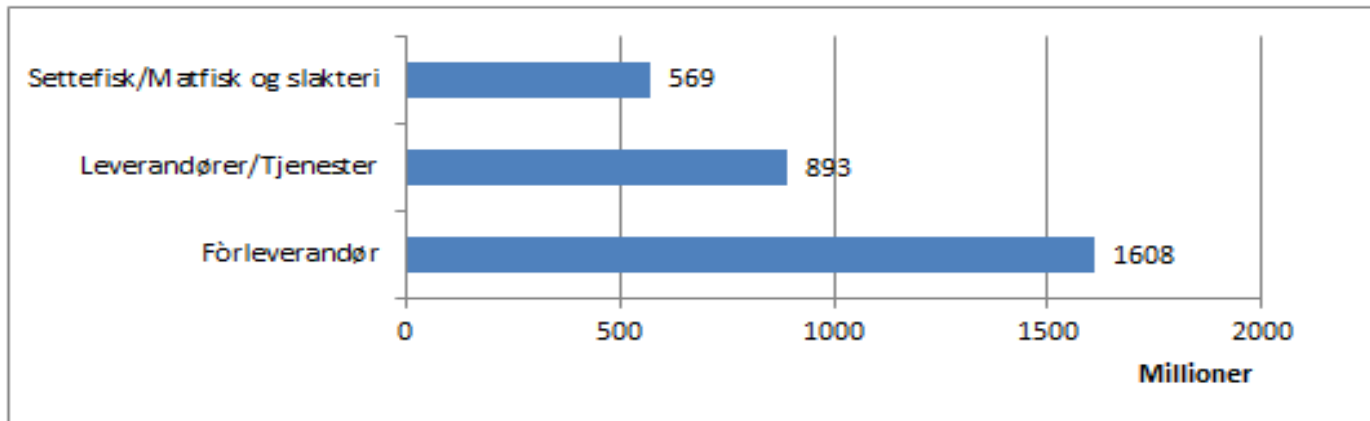
Like mye kjøtt som produseres i Troms og Finnmark på 2 år (8000 tonn), 53 årsverk, innkjøp for 132 millioner

Ringvirkninger av en lokalitet (4 konsesjoner)

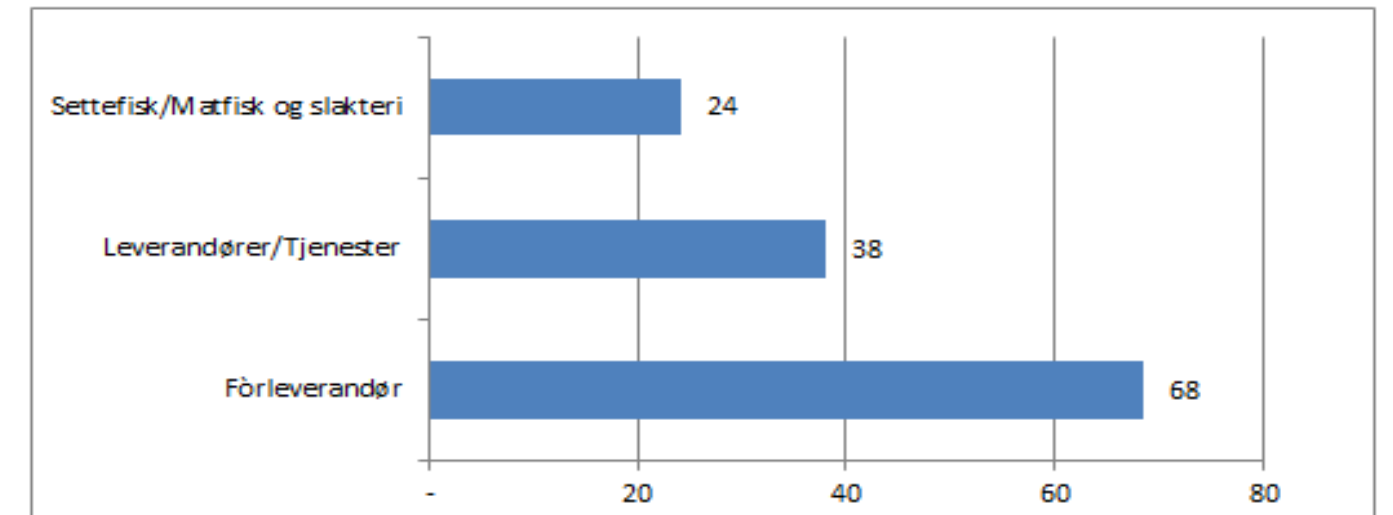

Figur 1. Årsverk i primær og avledet virksomhet relatert til lokalitet som produserer med 4 konsesjoner

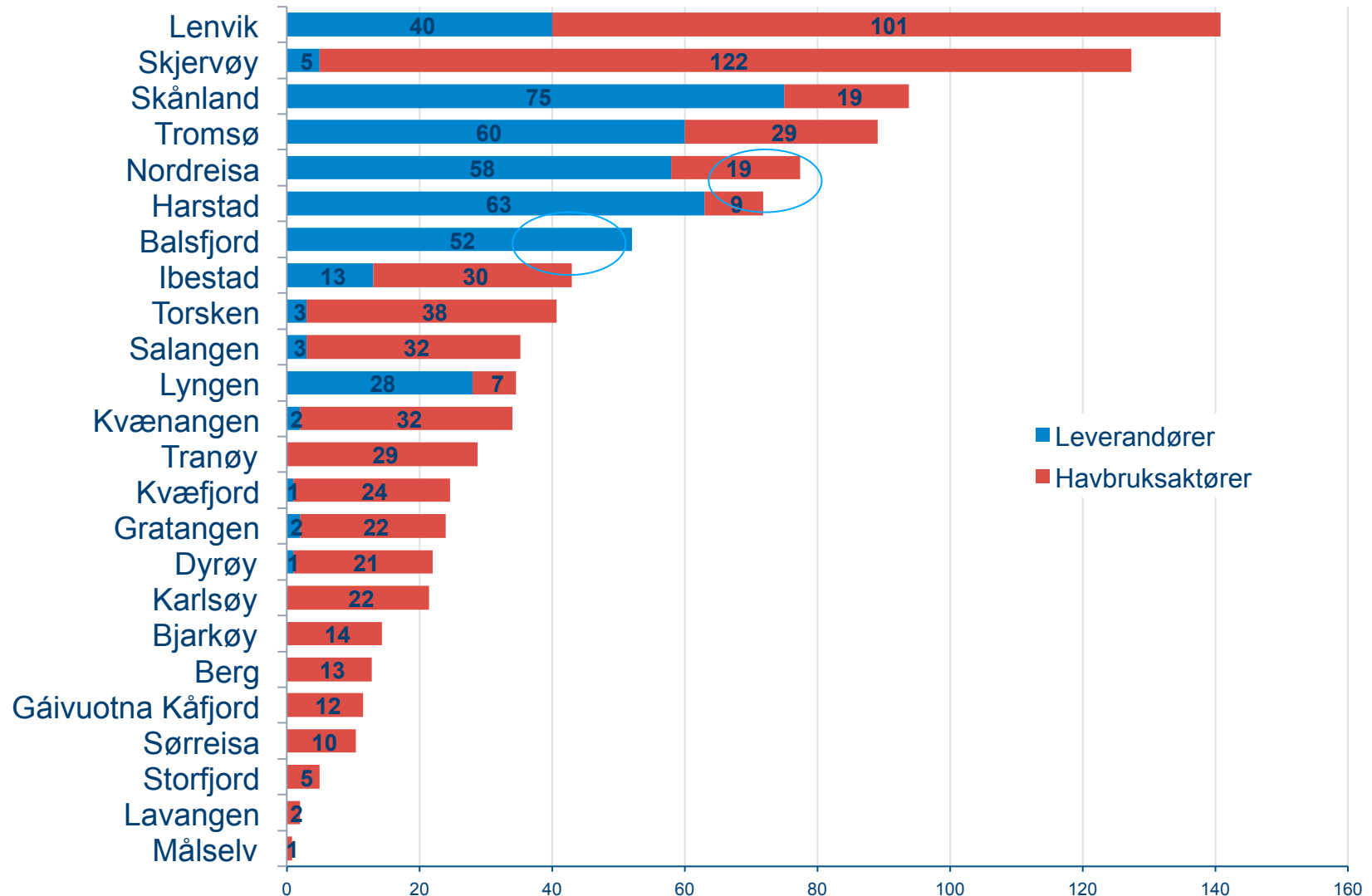
Figur 2 Innkjøp fra havbruksnæringen i Troms/Vesterålen

Konverterer vi dette til 4 konsesjoner så vil dette utgjøre innkjøp i kategoriene for over 130 millioner kroner.

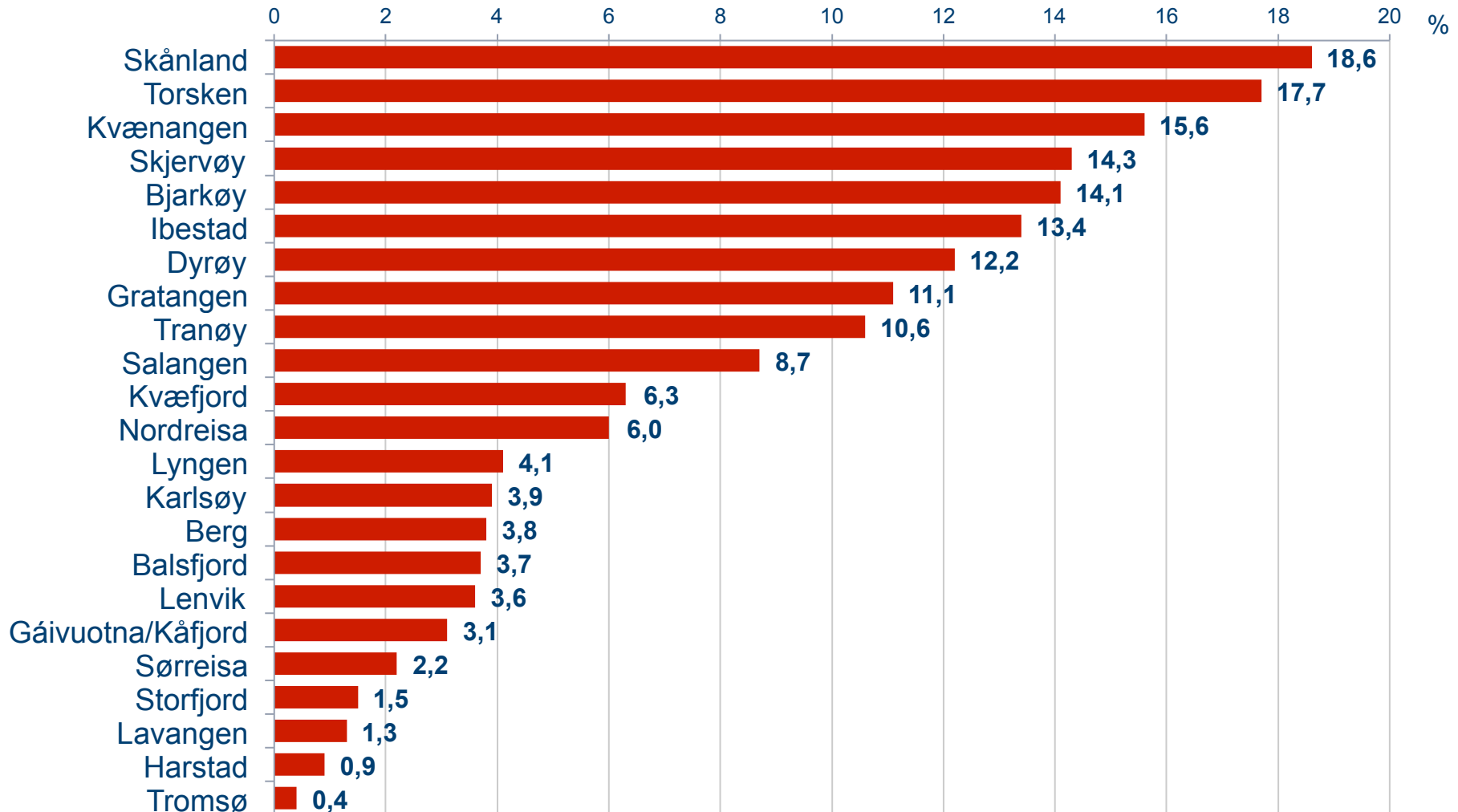
Stor variasjon i sysselsetting fra havbruk

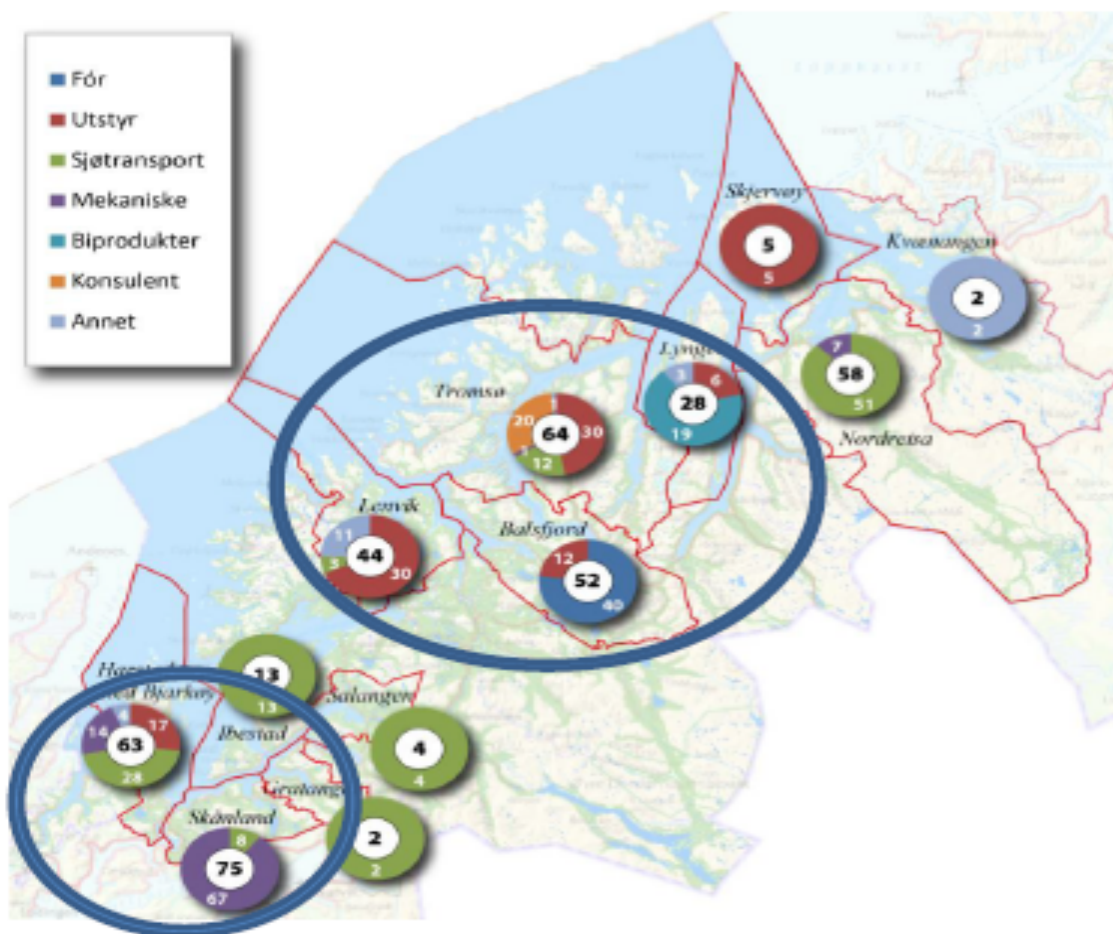
Eksempel fra Troms: Årsverk i primær og avledet virksomhet, 2011

Stor variasjon i betydningen av sysselsetting fra havbruk

Eksempel fra Troms: Andel av sysselsatte i privat sektor

Kartet viser havbruksrelaterte leverandørbedrifter og antall årsverk tilknyttet de ulike virksomhetsområder. De blå ringene illustrerer to potensielle næringsklynger med beslektet leverandørindustri.

Kilde:Tross Fylkeskommune

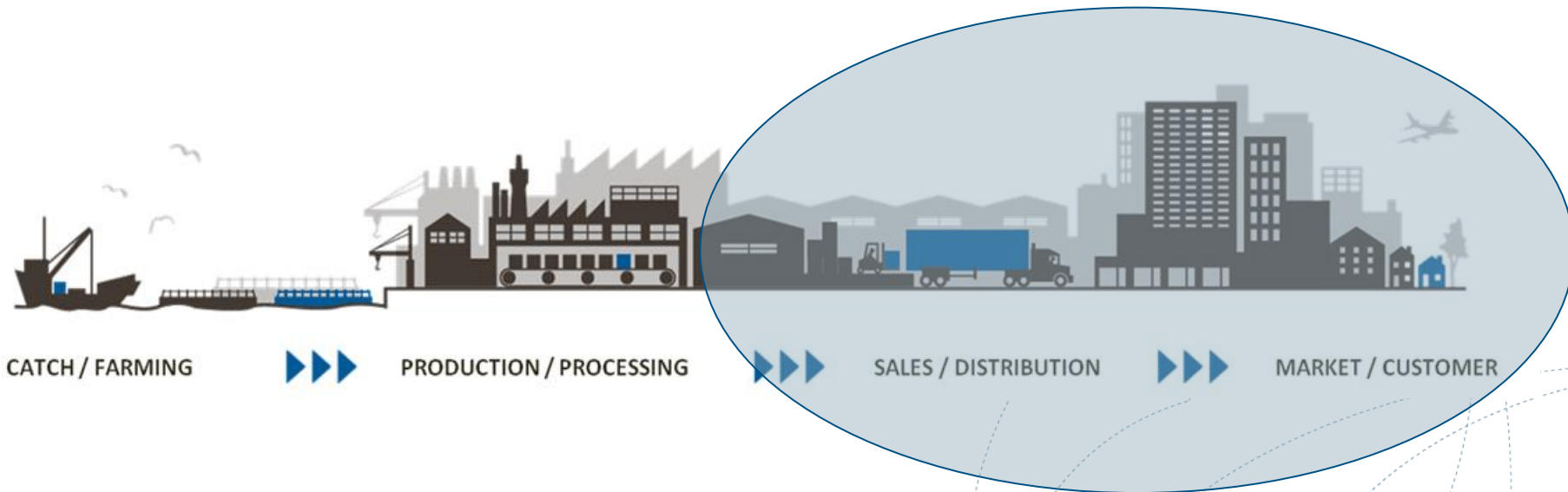
Kommunal lokalitetstilgang synes å ha sammenheng med ringvirkninger fra næringen

Utviklingstrekk:

- Økt industrialisering og betydelige endringer i nærings- og eierstruktur
- Produksjon konsentreres om færre og større lokaliteter
- Aktiviteter flyttes på tvers av kommune og regiongrenser
- Færre og større slakterier
- Røkteroppgaver overtas av spesialiserte leverandører
- Nye spesialiserte tjenester

Et viktig spørsmål er da hvor ringvirkningene genereres

- Sysselsetting flyttes fra primærleddet og økes i avledet virksomhet
- Fordelingen av ringvirkninger endrer geografi og nedslagsfelt
- Kommuner uten matfiskproduksjon kan ha store ringvirkninger
- Ringvirkningene blir ikke like lett synlig som tidligere

A large, rectangular floating net pen structure is visible on a body of water. The structure consists of a wooden frame with a netting system. In the background, there is a hilly coastline with some buildings and a clear sky.

Takk for oppmerksomheten